

Handläggare:
Leif Styfberg
Tel 508 25 702

Till
Arbetsmarknadsnämnden

Vuxenutbildning och sfi i Västerort

Förvaltningens förslag till beslut:

1. Förvaltningschefen får i uppdrag att hitta nya lokaler för fortsatt verksamhet inom Tensta-Rinkeby-området.
2. Förvaltningschefen får i uppdrag att ta fram riktlinjer för en framtida satsning på en utbildningsverksamhet i Tensta-Rinkeby-området med arbetslivs- och yrkesinriktning där svenskundervisning för invandrare (sfi) är kärnverksamhet men där kurser inom vuxenutbildning och andra kompletterande insatser ska bidra till ett snabbare inträde på arbetsmarknaden.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att nya studerande inte ska tas in på Åsö vuxengymnasiums annex Åsö-Västerort fr o m april 2011.

Charlotte Svensson
Förvaltningschef

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Thomas Persson
Förvaltningschef

Helene Bengtson
Avdelningschef

Lars Brandt
Avdelningschef

Sammanfattning

I Kämpingeskolan bedrivs idag dels reguljär vuxenutbildning på Västerorts vux i form av ett annex till Åsö vuxengymnasium, dels sfi (svenskundervisning för invandrare) på SFI Västerort, en sektion inom SFI Stockholm egen regi.

Utbildningsnämnden har sagt upp hyreskontraktet till den 31 december 2011 eftersom lokalerna ska evakueras p g a att ventilationssystemet är utdömt och lokalerna är för stora för verksamheternas behov. Elevunderlaget på annexet Åsö vuxengymnasium, Västerort, är sedan flera år sjunkande och den begränsade verksamheten med vuxenutbildning föreslås därför överföras till moderskolan. SFI Västerort har ett stabilt elevunderlag och bör även fortsättningsvis ha verk-

samhet i området. Målgruppen är i hög grad kortutbildad och står relativt långt från arbetsmarknaden. För att på ett bättre sätt förbereda de studerande för arbetsliv och fortsatta studier föreslår förvaltningen att de får i uppdrag att utveckla riktlinjer för en utbildningsverksamhet som är utformad för målgruppen och har en klar och tydlig arbetslivs- och yrkesinriktning. Det handlar i första hand om sfi eftersom målgruppen behöver lära sig språket men verksamheten bör kompletteras med olika insatser som modersmålsstöd, arbets- och samhällsorientering, studiebesök, kurser inom vuxenutbildningen och praktik. En förutsättning är ett nära samarbete med berörda stadsdelar, jobbtorg och det lokala näringslivet. En konsekvens av detta är att det framtida lokalbehovet beräknas bli mindre än idag och att verksamheten kommer att se annorlunda ut.

Bakgrund

Åsö vuxengymnasiums annex i Västerort, och SFI Västerort delar lokaler i Kämpingeskolan på Tenstastråket 14 i Tensta. Åsö vuxengymnasium har kontrakt med SISAB och SFI Västerort är deras hyresgäst. Byggnaden är från 1969 och ursprungligen avsedd att användas som högstadium. Lokalerna är i behov av omfattande upprustning. Skolan måste evakueras eftersom ventilationen är utdömd av SISAB. Eftersom lokalerna är alldeles för stora för de aktuella verksamheterna har utbildningsförvaltningen sagt upp kontraktet för flytt.

Utbildningsförvaltningen har diskuterat upprustning och verksamhetsanpassning av lokalerna men gjort bedömningen att verksamheten inte kunnat bära en sådan kostnadsökning, särskilt som det finns ett överskott på utbildningslokaler i området.

Vuxenutbildningen

När det gäller kommunal vuxenutbildning delas den in i grundläggande och gymnasial utbildning. Grundläggande vuxenutbildning motsvarar grundskolans nivå och är anpassad till vuxna. Gymnasial vuxenutbildning motsvarar gymnasieskolans kurser och kräver att de sökande har kunskaper motsvarande grundskola/grundläggande nivå. De studerande kan välja mellan att läsa fristående kurser och kurspaket.

Åsö vuxengymnasium, Västerort, erbjuder främst kurser i kärnämnen och ett antal kurser inom data/IT. Dessutom erbjuds delar ur Barn- och fritids- och Omvårdnadsprogrammen.

Mellan vårterminen 2008 och höstterminen 2010 minskade antalet kursdeltagare från 3 100 till 1 600, räknat i unika individer från 908 till 362. Sedan 2005 har KomVux i Västerort gått med underskott – det senaste året med 3 miljoner kronor och totalt under de senaste sex åren med närmare 20 miljoner kronor.

Svenskundervisning för invandrare

Svenskundervisning för invandrare (sfi) vänder sig till personer som helt eller delvis saknar grundläggande kunskaper i svenska språket.

Varje kommuninvånare som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket och som är vuxen (från och med 1 juli det år man fyller 16) har rätt att delta i sfi. Sfi utgörs av 3 olika studievägar, studieväg 1, 2 och 3,

- *Studieväg 1* (SFI 1) vänder sig till studerande som är analfabeter eller kortutbildade och som förutom att lära sig språket behöver lära sig att läsa och skriva.
- *Studieväg 2* (SFI 2) riktar sig till studerande som har grundskole- och/eller gymnasiestudier bakom sig. Denna grupp behöver ofta stöd när det gäller förmågan att läsa och skriva.
- *Studieväg 3* (SFI 3) är till för studerande som är vana att studera och som oftast har gått på högskola och läst språk tidigare.

SFI Västerort vänder sig i första hand till studerande på studieväg 1 och studieväg 2 och har för närvarande en verksamhet om 550 studerande varav drygt 80 % kommer från Tensta och Rinkeby. Utbildningsbakgrunden är låg och en stor del av de studerande bor i närområdet. En majoritet är kvinnor med barn som inte gärna åker någon längre väg för att studera.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom arbetsmarknadsavdelningen, socialförvaltningen, i nära samarbete med vuxenutbildningsavdelningen, utbildningsförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter

När det gäller sfi bedömer förvaltningen att det är angeläget att även fortsättningsvis bedriva verksamhet i Tensta-Rinkebyområdet för studerande på studieväg 1 och studieväg 2. En stor del av sfi:s målgrupp i Spånga-Tensta är lågutbildad och har en relativt lång väg till arbetsmarknaden. Studieresultaten är svaga även i jämförelse med jämförbara grupper i övriga staden. Det handlar till stor del om kvinnor med hemmavarande barn.

Det är angeläget att det i samband med att nya lokaler söks för sfi:s verksamhet kan skapas en verksamhet som är mera anpassad till målgruppens behov och har fokus på de studerandes kommande arbets- och yrkesliv och att de lyckade satsningar som gjorts under senare år tas till vara.

Inom ramen för Etablering Stockholm har SFI Västerort bedrivit ett framgångsrikt projekt för analfabeter och andra kortutbildade med somaliska som modersmål med namnet ”Rätt steg”. De studerande har erbjudits en heldag inom sfi där vanlig svenskundervisning kompletteras med studiebesök, samhälls- och arbetslivsintroduktion och praktik. Stora delar av de kompletterande insatserna har gjorts på modersmålet med hjälp av språkstödjare som talar deras modersmål och modersmåls lärare.

SFI Söderort har inom sin sfi-verksamhet utvecklat yrkesförberedande moduler som vänder sig till studerande med relativt begränsade kunskaper i svenska. Detta har lett till att studerande tidigt kunnat komma ut i arbetslivet och på så sätt fått ökade kunskaper om den svenska arbetsmarknaden. Många har fått tim- och vikariatsanställningar och många har gått vidare till yrkeskurser inom gymnasial vuxenutbildning. Det är viktigt att dessa erfarenheter också tas med i utvecklingen av verksamheten i västerort.

Projektet Språkstöd för nyanlända är ett av EU-projekten inom Jobbtorg Stockholm. Projektet syftar till att underlätta för flyktingar att lära sig svenska. En del av deltagarna kombinerar halvtidsstudier i sfi med halvtidspraktik. Projektet har tvåspråkiga språkstödjare som har till uppgift att stödja och motivera deltagarna att lära sig svenska på arbetsplatsen. De ska också fungera som en brygga mellan praktikanten och arbetsplatsen. Projektet har också utvecklat ett språkinlärningsverktyg – MyVocab, som innebär att deltagarna kan studera med sin mobiltelefon. Projektet är ännu inte utvärderat men det som hittills framkommit är att det är framgångsrikt och att delar av det kommer att implementeras i ordinarie sfi- och jobbtorgsverksamhet. Förvaltningen avser att delta i ett internationellt samarbete inom EU-programmet Life long learning med fokus på Informations- och Kommunikationsteknologi (ITC) där både metoder och arbetsformer med språkinlärningsverktyget ska vidareutvecklas.

Under läsåret 2010/2011 har SFI Stockholm genom Språkcentrum inom utbildningsförvaltningen anställt modersmåls lärare som varit ute på de olika skolorna ett visst antal timmar per vecka för att på olika sätt stötta de studerande i språkinläringen och i förståelsen av det svenska samhället. Inte heller denna verksamhet har utvärderats ännu men både studerande och skolläda rningar är positiva.

När det gäller reguljär vuxenutbildning bedömer utbildningsförvaltningen att det är svårt att bibehålla en fortsatt verksamhet liknande den som idag bedrivs på Åsö vuxengymnasium, Västerort. De senaste åren har antalet vuxenstuderande vid Åsö-Västerort minskat kraftigt. Vuxenstuderande i stadens tre västliga stadsdelsområden väljer i allt högre utsträckning andra utbildningsanordnare. Av de studerande som börjar på en kurs på Åsö-Västerort fullföljer bara drygt hälften av deltagarna kursen och får ett betyg. Eftersom ersättning endast utgår för betyg

försämras de ekonomiska villkoren för verksamheten i snabb takt. Åsö-Västerort har gått med underskott i minst sex år, totalt närmare 20 mnkr.

Däremot bedömer förvaltningen att det inom ramen för en utvecklad sfi-verksamhet finns ett utrymme för olika kurser inom vuxenutbildningen parallellt med sfi-kursen t ex vissa kärnämneskurser i matematik och samhällskunskap. En utveckling av verksamheten bör ha som mål att förbereda de studerande för arbetslivet. Med hjälp av extra stöd i svenska och modersmålsstöd skulle de studerande redan under sfi kunna erbjudas att läsa vissa kurser ur vissa yrkesutbildningar och gå vissa kortare yrkesutbildningar som inte är alltför krävande teoretiskt. Parallella insatser från stadsdelar, af och andra aktörer ska också kunna ingå. För att detta ska fungera måste ett samarbete till med de berörda stadsdelarna, det lokala näringslivet och med arbetsförmedlingen som ansvarar för mottagandet av nyanlända flyktingar.

Målet är att skapa en utbildning där de studerande utifrån sina förutsättningar redan från början ska få en samhälls- och arbetslivsinriktad svenskutbildning där arbetslivet och det svenska samhället står i fokus med ett kontrastivt arbetssätt som tar sin utgångspunkt i de studerandes egna erfarenheter och kunskaper. Fokus ska ligga på kommunikation och praktisk tillämpning av kursinnehållet. Olika former av modersmålsstöd är en förutsättning för att underlätta processen.

Så snart de studerande nått tillräckliga kunskaper i svenska är det önskvärt att de kan erbjudas olika former av kontakter med det omgivande samhället och i synnerhet arbets- och näringslivet t ex i form av inbjudna föreläsare, studiebesök och olika former av praktik. Här finns ett utrymme för stor kreativitet, nya blandformer kan vara möjliga liksom man gjort inom ramen för Rätt steg. Ett nästa steg kan vara att erbjuda yrkesinriktade moduler och/eller kortare yrkesutbildningar. Det kan också bli/vara aktuellt att erbjuda vissa vanliga kurser inom vuxenutbildningen.

En arbetsgrupp med representanter för både vux och sfi har tillsatts och har i uppdrag att ta fram riktlinjer för hur verksamheten ska organiseras för att uppnå de här presenterade målen. Gruppen har även i uppdrag att fundera över vilken typ av lokaler verksamheten kräver.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att arbetsmarknadsnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att dels finna nya lokaler för verksamheten i Tensta-Rinkeby-området dels att ta fram riktlinjer för en framtida satsning på en utbildningsverksamhet i Tensta-Rinkebyområdet med klar arbetslivs- och yrkesinriktning.

I denna inriktning ska ingå att sfi är kärnverksamheten men där olika kompletterande insatser ska bidra till ett snabbare inträde på arbetsmarknaden.

Förvaltningen föreslår vidare att arbetsmarknadsnämnden beslutar att den reguljära vuxenutbildning som idag bedrivs på Åsö vuxengymnasium, Västerort, överförs till Åsö vuxengymnasium och att inga nya studerande ska tas in fr o m den 20 april 2011.